



1.
1.
2.
3.
4.
5.
6.



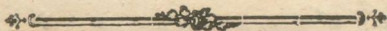
1048
1776, 10.
DISSERTATIO IVRIS CIVILIS

DE

MATRIMONIO

CVM

SECUNDA CONIVGE CONTRACTO
PRIORE NON REPVDIATA



QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

PRAESIDE

CHRISTIANO HENRICO BREVNING

I. V. D. PROF. PVBL. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT. ET SOCIETAT.

LITERAR. DVISBVRG. SOCIO.

IN AVDITORIO IVRIDICO

A. D. VII. AVGVST. A. R. S. C1D1DCCLXXVI.

DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

IOANNES GABRIEL BERNARDVS BÜSCHEL

LIPSIENSIS

LIPSIÆ

EX OFFICINA BÜSCHELIA.

DISSERTATIO JURIS CIVILIS

DE

MATRIMONIO

CONTRACTO

SECUNDA CONIUGE CONTRACTO

ENIGRE NON REVDIATA

ILLUSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA

FRASIB

CHRISTIANO HENRICO BRVNING

ET PATROE TELL. ORIN. IUR. ET LEG. ET SOCIETATE

ILLUST. DUBROV. SOCI.

IN AVDIORIO IURIDICO

A. D. MDCCCLXXXIII

AVDIORIO

AVDIORIO

JOHANNES GABRIEL BRVNING

ILLUST. SOCI.

FRASIB

EX OFFICINA



PERILLVSTRI
ATQVE
GENEROSISSIMO DOMINO
DOMINO
IOANNI ERNESTO
DE TEVBERN

SERENISSIMI ELECTORIS SAXONIAE A CONSILIIS
AVLAE ATQVE IVSTITIAE ET CONSILII INTIMI
REFERENDARIO

DOMINO INDVLGENTISSIMO

FERRELLS TRI
ATQUE
GENEROSISSIMO DOMINO
DOMINO
IOHANNI FERRELLS
DE THERIA
REVERENDI PATRIS
ALII PATRIS
DOMINO INDIVISIBILIS



PERILLVSTRIS
ATQVE
GENEROSISSIME DOMINE
DOMINE INDVLGENTISSIME

*N*ec vt laudes TVAS, quibus enitefcis,
quasque digne enarrare haud suffi-
neo, canam, nec vt libellum hunc PERILLVSTRIS
TVI NOMINIS *in*scriptione, aliorum more ad-
ornarem;

ornarem; iusta mihi visa est causa, cur tenuem
hunc academicum libellum TIBI consecrare volue-
rim. Sed pro imprudentia duxerim, si hanc eam-
que primam occasionem publico et perpetuo monu-
mento, meam erga TE VIR PERILLVSTRIS
debitam pietatem, submissionemque meam demon-
strandi, simulque gratae mentis officium, quantum
licet, adimplendi, amplexari intermitterem. Tan-
tus est TVARVM virtutum fulgor, et tanta me-
ritorum TVORVM eminentia, praesertim in ex-
celso illo dignitatum TVARVM fastigio, et ne-
gotio-

gotiorum, ad quae adhiberis, prolixitate, ut mirum
profecto non sit, omnes TE profunda veneratione ex-
osculari. Permite ergo, VIR PERILLVSTRIS,
ut tantae gloriae TVAE exiguum hocce pignus
sancti mei obsequii supplex tradam. Accipe illud,
ea, qua soles, benevolentia; exultassem, si TVA
protectione non indignum iudicare, me meaque stu-
dia TIBI commendatissima habere, et qua me gra-
tiosa prosequi indulgentia coepisti, eadem porro me
prosequi velles. Sic TE Deus seruet, TE ornet,
et ad Nestoreos vsque annos omni felicitate cumu-
let

*let atque beēt. Ita faxit ſummum Numen, ita
vouet, ita orat*

PERILLVSTRIS
ATQVE
GENEROSISSIMI
NOMINIS TVI

Lipſiæ d. III. Auguſt.
c1o1occlxxvi.

eliens ſubmiſſiſſimus

IOANNES GABRIEL BERNARDVS BÜSCHEL.





DE
MATRIMONIO
CVM SECVNDA CONIVGE CONTRACTO
PRIORE NON REPVDIATA.



§. I.

Si quae vnquam inter doctos homines agitata est
quaestio, quae ex maxima parte, si ad appli-
cationem respicias, inanis et parum accurate
concepta, fuit ea de Polyginia ex principiis iuris naturalis diu-
dicata. Cum enim inter conuentiones illa viri mulierisque con-
iunctio referenda, conuentiones vero a partium consensu pend-

A 2

dent

dent, neque homines aliter finem creatoris in diuerso sexu ef-
 formato adimplere possunt, ni brutorum more agant turbata al-
 terius sexus pace, quam si de eo sine inter se paciscantur; abs-
 que dubio ad pacti verba semper erit respiciendum. Sane nec
 praecipit natura monogamiam, neque eandem prohibet, quod
 ex animantibus patet, quae communem habent cum hominibus
 tanquam animalibus naturam, in quo veteres Ius naturae quae-
 rebant. Homo vero ens praeterquam morale acturus secun-
 dum naturam, ne turbet aliorum hominum externam pacem at-
 que perfecta iura, pactis impedit interpositis, quominus actio,
 ad quam cum natura animalis ducit, iniusta fiat. Qua propter
 si ad ea respicimus, quae inter homines facta gestaue sunt, anti-
 quitas arbitrio hominum vel polyginiam, vel monogamiam re-
 liquit. Hinc gentes variae continuo quasi vsu monogamiam
 tantum probarunt, vbi aliis gentibus polyginia permessa. Neque
 aliud sanctis gentis Iudaicae autoribus visum fuit. *Isaaco* Re-
 becca vxor erat, *Iacobo* contra Polyginia placuit. Populares no-
 stri, qui matrimonia rem maxime seriam habuere teste *TACITO*
de Mor. Germ. XVIII. ad quem tamen locum videndus *DIET-*
MARVS Not. 3. nunquam videntur plures cum vno marito com-
 probasse feminarum coniunctiones, imo potius priori coniugio
 soluto adeo secunda vota parum probarunt. Neque aliter vi-
 sum fuit Romanis, quippe quibus vna vxor vni marito sufficere
 visa fuit. Nec aliud suadebat prolis quaerendae studium, quod,
 vt coniecerunt *SCHVBARTH de Fat. Iurisprud. I. 14* et *BACHIVS*
in Hist. Iur. L. I. C. I. §. 2. n. e. Romulus in sua republica
 commendauit, quum puberibus matrimonia necessaria esse iu-
 beret.

beret. Nunquam antiquitus polyginiam Romani approbarunt, et quamvis nulla extet lex, quae directo vni viro prohibeat, quominus plures vxores habeat, tamen de vna tantum confarreatione iungenda vxore lex disponens eandem prohibuisse videtur. Confirmat me in hac opinione lepidissima illa de *Papyrio Praetextato* historia, quam ex *M. Catone* refert *A. GELLIVS* in *Noct. Attic. L. I. Cap. XXIII.* quam tamen fabulam pronunciat *POLYBIVS Lib. III. 20.* „Mos enim antea Senatoribus Romanae fuerat, in curiam cum praetextatis filiis introire. Cum in Senatu res maior quaequam consultata, eaque in diem posterum prolata; placuerat, vt hanc rem, super qua tractauissent, ne quis enunciaret, priusquam decreta esset. Mater Papyrii pueri, qui cum parente suo in curia fuerat, percunctatur filium, quidnam in Senatu patres egissent; puer responderat, tacendum esse; neque id dici licere. Mulier audiendi cupidior facta. Secretum rer et silentium deberi puer adfirmans; compressius atque violentius mater quaerebat, tum puer, matre urgente, lepidi atque festiui mendacii consilium capit. Actum in Senatu dixit, vtrum videretur vtilius magisque e republica esse; VNVSNE VT DVAS VXORES HABERET, AN VT VNA APVD DVOS NVPTA ESSET. Mater hoc sermone perterrita ad caeteras matronas, quae audiuerat, defert. Quare postera die matrum familias caterua venit ad senatum, lacrymantes orant, vna potius vt duobus nupta fieret., Sane coniici potest, monogamiam tantum Romanos probasse. Et quamuis *Heluius Cinna* Tribunus plebis Caesaris iussu teste *SVETONIO* in *Vit. Caesar. Cap. LII.* Polygamiam introducere voluerit et *VALENTINIA-*

NVS *junior* legem dederit de duabus vxoribus licite ducendis teste SOCRATE in *Hist. Eccles. Lib. III.* et NICEPHORO in *Hist. Eccles. Lib. II. C. 53.* sed his conatibus Polygamiae probandae et introducendae nunquam respondit euentus.

§. II.

Quamquam vero viro vnam habere coniugem licuit, tamen nihil prohibuit, quominus priori coniugio soluto, nouum coniugii vinculum contrahere posset. Non quidem omnino videntur secundum coniugium semper probasse Romani, quod ex iis iuribus apparet, quae odium secundarum nuptiarum constituerunt, neque tamen penitus improbarunt secunda vota. Polyginia itaque succedanea licita, cum simultanea permixta haud esset. Neque haec sola Romanorum fuit philosophia, sed et aliis eadem vsitata. Sic populares nostri non omnino polyginiam succedaneam prohibebant, qui tamen parum laudabilem imo haud raro odiosam habebant.

§. III

Non est, vt plura dicam de antiquissimis Romanae gentis ritibus, quibus illud vinculum contractum connubii, quippe non sola conuentione contenta. Dixere de his satis et BRISONIVS de *ritu nuptiar. et iure connubior.* HOTMANNVS de *veteri ritu nuptiar.* et GRYPEN de *uxore romana.* Satis est, quaedam de his obseruasse. Antiquissimum connubium contrahendi ritus fuit *confarreatio.* Constat solenni sacrificio in quo far vel panis farreus,

farreus adhibitus, praesentibus testibus decem, verbis solennibus, coniuges iungebantur vxorque in mariti manum seu potestatem, sacra et familiam conueniebat, seu vt exprimit DIONYSIVS *Halicarnass. Antiqu.* II. p. 95. κοινὸν ἀπάντων εἶναι χερμάτων τε καὶ ἰερόων. Ex his interpretandum est MODESTINI in *L. 1. π. de Rit. Nupt.* fragmentum, quo in nuptiis adfirmat fieri diuini et humani iuris communicationem. Autorem huius ritus Romulum faciunt plerumque, dissentiente RAEVARDO ad *LL. XII. Tab. XXI. p. 95.* qui vsum farris in sacrificiis a Numa inuentum statuit. Sed qui Romulo tribuunt et auctoritatem DIONYSII *Halicarnass. c. 1.* et VLPIANI *Fragm. T. IX et XXII. 14.* adducunt, et ne Numa inuentor habeatur vsum farris in sacris contra adfertur *Plinii, HEINECCIUS in Antiquit. Rom. I. X. II. not. a.* SERVIVM ad *VIRGIL. Aeneid. X. v. 541.* excitat, qui ex verbi *immolatos* proprio et sacro vsu farris vsum ante Numam Latinis cognitum fuisse probare intendit. Sed si hoc argumentum rectum, mallem adferere, non inuenisse Romulum confarreationem, sed ex Albanis moribus in nouam suam coloniam recepisse atque comprobasse. Est enim, et fuit semper coloniarum mos, vt, quibus adsueti iuribus atque consuetudinibus patriis auitisque in coloniam deducti, plerumque seruarent. Cur non idem Romanis olim Albanis, antequam Romam deducerentur, non idem placuerit. Poterat ergo Romulus in sua colonia deducta autor dici, quamuis antea Latinis Albaeque Longae ciuibus haud incognitus fuerat ritus,

§. III.

Alter ritus, per quem connubium contrahebatur, modus cöemtionis fuit. Dixit de eö GVDNLING in *Diss. de cöemtionē uxorum, dote et Morgengaba.* Putat HEINECCIUS in *Antiquit. Rom. t. I. §. X.* cöemtionis ritum accessorium antiquitus fuisse confarreationis, post Romanos retinuisse cöemtionem, neglecta confarreatione, vt peculiaris ritus exinde factus sit contrahendi connubii. Hanc suam opinionem ex CICERONE *pro Flacco XXXIII.* ita probat, quod mentionem faciat cöemtionis et vsus, nihil vero dicat de confarreatione, et hinc conicit, Ciceronem haud fuisse omisurum confarreationem, si a cöemtionē fuisset diversa. Valde dubito, vtrum recte argumentum ductum sit. Sit cöemtio accessorius confarreationis ritus, sed quae causa, cur sub accessorio principalem intelligat Cicero, ego quidem non peruideo. Forsan ipse Cicero, eos tantum adduxit ritus, qui sua aetate maxime vsitati erant. Neque NONIUS *de propriet. Serm. XII. 50.* quem excitat *Heineccius* de cöemtionis ritu agit, qui proprius fuerat contrahendi connubii; probabilius de ritu, quo vxor sibi familiae sacrorumque iura post confarreationem acquisiuit sicque accessorius, hinc diuersus ab eo, cuius in Marmore apud *Heineccium* mentio fit. Cöemerat enim sponsus Publ. Claudius Antoninam Volumniam a parentibus, vt ergo ipsa cöemtionē filia familias fieret, qui ritus cöemtionis haud videtur diuersus ab eo, qui in adoptione adhibebatur, scilicet mancipatione per aes et libram, vnde quae cöemta prius remancipando e connubio dimittebatur. Quo vero tempore Romanis ritus cöemtionis innotuerit, haud liquet, quippe

pe

pe in Fragmentis LL. XII. TAB. quarta Tabula, quae de
 connubio scripta erant, nulla extant. Sane mirandum *Iacob.*
 GOTHOFREDVM ad LL. XII. Tab. omisisse legem de confarre-
 atione. Siue enim eum ritum Romulus, ab Albanis in suam co-
 loniam deduxerit, quod probabile, siue ipse inuenerit, siue alius
 Romanorum Rex, videlicet Numa introduxerit, liquido constat,
 post LL. *Xvirales* connubia confarreatione fuisse contracta.
 Iam vtor argumento BACHII in *Hist. Iur. p. 23.* statuentis, nul-
 lum regium ius Romanos obligasse, nisi LL. *Xviralibus* inser-
 tum et quasi innouatum. Neesse itaque est, fuerit omnino ri-
 tus confarreandi legibus XII. Tabularum confirmatus. Quare
 RAEVARDVS ad LL. XII. Tab. Cap. XXI. BALDVINVS ad LL.
 XII. Tab. Cap. XXXVI. Mart. SCHIKHARDVS de LL. XII. Tab.
 V. hanc legem de confarreatione restituerunt, quamuis legiti-
 ma verba decemuirorum non extent. An vero et de ritu cõem-
 tionis lex decemuiralis extiterit, quod ex *Forstero* probat SCHIK-
 HARDVS *cit. loc.* vehementer dubito, cum iusta haud extet pro-
 batio, nisi forsan putemus, interpretatione *legis I. Tab. VI. QVVM*
NEXVM FACIET MANCIPIVMQVE, VTI LINGVA NVNCVPASSIT,
 ITA IVS ESTO hunc ritum receptum et hoc sensu plane impro-
 prio decemuiris tribuendum. Sed mitto haec.

§. V.

Venio ad *Vsum* cuius in Lege Decemuirali extat sanctio:
Tab. VI. Cap. IIII. Verba sunt: MULIERIS, QVAE ANNUM MA-
 TRIMONII ERGO APVD VIRVM REMANSIT, NI TRINOCTIVM AB
 EO VSVRPANDI ERGO ABESCIT, VSVS ESTO. Quae causa hu-

B

ius

ius introducti iuris, quod suas suoque dominio quiritorio subiectas fecerint vxores vsucapiendo, non adeo liquet. Liceat quaedam in hanc rem coniecere. Constat, Romulum ex Aui suafu connubia petiisse a finitimis gentibus, forsan ex prudenti consilio, quo iis coniunctionibus amicas eas suae genti efficeret. At vbi repulsam tulerant Romani, neque gentes finitimae concesserant, vt promiscua iis cum Romanis essent connubia, Romulus, quae consensu atque bona voluntate haud obtinere poterat, obtinuit astutia, dolo et vi. Nam seminarum raptus id egregie probat. At accessit quasi bellica occupatio, orto cum gentibus virginum raptarum bello, quo victores Romani raptas reinuerunt. Venit inde, vt omnino viderentur dominio subiecti feminas posse. Hinc non tantum mancipatione seu coemtionem, verum etiam vsucapione acquiri posse videbantur. Neque memini, me legere, raptas illas post confarreatione iunctas fuisse. Forsitan itaque huius ritus connubialis origo ab his ipsis Romuli temporibus deduci potest, quem postea Decemviri legitimum fecere suis legibus. Confirmat me in hac coniectura, quod in domum ductione, quae et instrumentis dotalibus compositis, tempus inchoandae vsucapionis constituebat, raptus simulatus adhibebatur in memoriam illius raptus Sabinarum aliarumque virginum, quod docuit GRYPEN *de Vxore Romana*.

§. VI.

Sicuti vero suos contrahendorum connubiorum ritus habebant Romani, ita et soluendorum ritus haud deficiebant. Comprobauerat Romulus iam diuortia, ita tamen, vt marito soluendi

solvendi matrimonium ius concederet, vxori negaret, quod mirum videtur PLVTARCHO in *Vit. Rom. p. 31*. At, si consideres, vxorem venire in manum mariti eiusque dominio subiici, fieri haud poterat, vt Romulus vxori concederet liberam potestatem se dominio ac potestati mariti subtrahendi: Neque vero Romulus pro arbitrio potestatem vxorem dimittendi concessit, sed si PLVTARCHO *c. l. fides habenda*, permisit tantum dimittere veneficio sublatis liberis, subdito partu vel adulterio admisso. Decemviri videntur hanc legem Romuli in XII. Tab. transtulisse *Tab. VI. c. VII. SI VIR MULIERI REPUDIUM MITTERE VOLET CAUSAM DICITO HARVMCE VNAM* — — — Quas vero Decemviri causas statuerunt iustas, non aequae liquet. Mihi dubium non videtur, easdem causas a Romulo positas, eosdem confirmasse. Non tamen decernam, quod nullas alias admiserint. Coniicio ex diuortio *Sp. Caruili Rugae*, qui ob *sterilitatem vxorem* dimisit, atque apud Censores iuravit, se vxorem liberorum quaerendorum causa habere. Refert quidem VALERIUS *Maximus Memorab. L. II. Cap. 1*. Caruilius non caruisse reprehensione, quod cupiditatem liberorum coniugali fidei praeposuerit. Sed ex eo non adfirmem, sterilitatem non fuisse iustam repudii causam, quippe prolis quaerendae studium semper Romanis probatum. Causa reprehensionis forsan fuit, quod primus fuerat, qui ab vrbe condita, quod continebat quinque saeculorum spatium et ultra, diuortium celebrabat, quod, quamuis leges a Romuli aetate permitterent, tamen ante Caruilius factum non erat. At post Caruili tempora, et maxime ad interitum proferante Republica libera non adeo videntur Romani solliciti fu-

isse de causis repudiorum, ut patet ex iis quae collegit HEINECIVS in *Antiqu. Rom. Adpend. L. I. §. XXXXV.* quod tamen magis facti fuisse videtur, quam quod iura comprobassent. Quare et sub Imperatoribus sanctissimae Christi doctrinae addictis repudiorum causae denuo definitae.

§. VII.

Diximus, Romanos suos soluendorum matrimoniorum habuisse ritus. Recte recensent diffarreationem, remancipationem, repudium. Quid! si addamus usurpationem. Est quidem verum, usurpationem maxime impediuisse, quominus perficiatur connubium vsucapione, ut propterea vxor in manum non conueniret; sed, cum ob dotalia instrumenta, domumque ductionem in matrimonio femina esset, quamvis nondum perfectum sit connubium, atque pro vxore haberetur, neque esset necessarium, si per trinoctium a marito abesset, ut ad eum rediret, hinc recte usurpatio suo modo referri potest inter modos dissoluendi matrimonii. Inde forsitan venit, ut et coniuges coeperint a viris diuertere. Quod vero ad reliquos rumpendi matrimonii modos attinet, *diffarreatione* tantum, quod *confarreatione* contractum erat matrimonium, dissoluebatur. Quare etiam aliud et confarreationi quodammodo contrarium sacrificii genus in *diffarreatione* adhibebatur. Cöemtionem contractum connubium remancipatione soluebatur, de qua apud FESTVM in *v. remancipatam* legitur descriptio. Coniicio tandem, sicuti a parte feminae usurpatione impediiebatur matrimonii continuatio, ita repudium, quod fiebat contractis tabulis dotalibus et
adem-

ademtis clauibus, quae domum ductae nouae nuptae tradebantur in signum possessionis captae domus mariti et illius bonorum dato praeterea vel libello, vel ubi libertus acclamabat: *collyge sarcinulas et exi in matrimonio usu contracto maxime adhibitum fuisse.* Non addo reliqua, quae luculenter ab aliis iam exposita.

§. VIII.

Quae cum omnia recte perpendo, facilis mihi videtur illa causae definitio, quam CICERO de Orat. L. I. Cap. 40. refert, quamque decidendam nobis sumimus. Scribit: *Quid? de libertate, quo iudicium grauius esse nullum potest; nonne ex iure civili potest esse contentio, cum quaeritur is, qui domini voluntate census sit, continuone, an ubi lustrum conditum, liber sit? Quid, quod usque, memoria patrum, venit, ut paterfamilias, qui ex Hispania Romam venisset, cum uxorem praegnantem in prouincia reliquisset, Romaeque alteram duxisset, neque nuntium priori remisisset, mortuusque esset intestato, et ex utraque filius natus esset; mediocrisne res in controuersiam adducta est? cum quaeretur de duobus ciuium capitibus, et de puero, qui ex posteriore natus erat, et de eius matre; quae, si iudicaretur, certis quibusdam verbis, non nouis nuptiis, fieri cum superiore diuortium, in concubinae locum duceretur.* Quis non videt, maxime propositam esse hic quaestionem iuris civilis olim agitatam coram iudicio centumuirali, videlicet, an, qui priori coniugi haud repudium miserat, et aliam duxerat, legitimum celebraret matrimonium. Recte ergo monendus BACHIVS in Hist. Iur. p. 231. qui hanc licem numerat inter dissensiones veterum Iureconsultorum. Mihi enim, qui quidem dissensus haud nego, accurate iudicatum non videtur,

quod omnis causa, quae coram iudicio tractatur, pendeat a dissensione Ictorum. Poterat enim Orator coram Centumuiris tractare causam adductis argumentis probabilibus, quo suo Clienti putabat satisfieri posse, qui cum expressa lex contraria haud adesset, sibi omnino ius esse, finxerat; At propterea non erat necesse, ut dissensus inter Iurisperitos ageretur. Sed haec obiter. Iam ad ipsam causam centumviralem.

§. VIII.

Non est, ut de hoc iudicio quid moneam, iam de eo satis scripsit *Sibr. Detard. SICCAMA de Iudicio Centumviral.* Quae vero causae coram hoc iudicio tractatae sunt, adeo liquidum non est. Optimus, quem in hanc rem adlegant, est *CICERO de Orat. L. I. Cap. XXXVIII.* Ait: *Nam volitare in foro, haerere in iure, ac praetorum tribunalibus, iudicia priuata magnarum rerum obire, in quibus saepe non de facto, sed de aequitate-ac iure certatur, iactare se in causis centumviralibus, in quibus usufructuum, tutelarum, gentilitatum, agnationum, alluionum, circumfluionum, nexorum, mancipiorum, parietum, luminum, fillicidiorum, testamentorum ruptorum, aut ratorum, ceterarumque rerum innumerabilium iura versentur, cum omnino quid suum, quid alienum, quare denique cuius, an peregrinus, seruus, an liber quisquam sit, ignoret, insignis est impudentiae.* Sed an indistincte de his causis semper apud centumuiros causa peracta sit, an vero quoties dubium ius interueniret, nec de facto tantum litigaretur, nondum decerno. Hoc certum est, plerasque causas ius dubium comprehendere, quas scimus fuisse centumvirales. Exemplo sit iudicium, quod de hereditate demortui

tui

tui patris habebatur, qui, cum de morte filii falsum nuntium acceperat, mutato testamento heredem alium scripserat. Querebatur enim hoc iudicio, an posterius testamentum errore factum, prius, in quo absque dubio filius heres scriptus, rumperet. Eiusdem generis est quaestio, quem ex *Cicerone c. l.* simul adiecimus, videlicet, an a tempore, quo census erat seruus domino consentiente, an vero a tempore lustris manumissus esset aestimandus. Idem sentiendum de celebratissimo iudicio Curiano, in quo dubitabatur an pupillaris substitutio valeret, licet posthumus cui pupillariter substitutum, natus non sit. Et sic in aliis, ut ergo plura exempla non adducam. Nullae autem causae grauiores esse poterant, quam in quibus de iure disceptabatur. Et sane poterant, quae coram hoc iudicio decisa, recte dici disputatione fori decisa esse. Recte ergo ius per disputationes fori introductum haud videtur diuersum ab eo iure, quod ex receptis sententiis deducebatur.

§. X.

Iam veniamus ad ipsam causam nostram. Duxerat cuius vxorem in prouincia Hispania, hanc in prouincia grauidam reliquit et Romam redux priore coniuge non repudiata, aliam duxit vxorem. Videndum, an posterius coniugium legitimum sit. Ex ea quaestione aliae deducendae, videlicet, an posterior legitima vxor: an, qui a posteriori coniuge natus, legitimus filius sit, et quae successio ab intestato statuenda, cum parens absque testamento decessisset. Rem ita tractabimus, ut quae posteriori matrimonio secundaeque coniugi essent proficua prius exponamus,

namus, post ea, quae in iure contraria sint, proponamus, et tandem causam ipsam definiamus.

§. XI.

Non omnino aduersatur iuris analogiae, ut actus prior, nouo superueniente tollatur. Sic noua testatio prius testamentum tollit et infirmat. Erat praeceptum, hominis voluntatem liberam et ambulatoriam esse debere ad extremum vitae punctum. Quod si itaque testator nouum conderet testamentum, priorem immutabat suam voluntatem, quae ambulatoria esse debebat, hoc est, immutare animi iudicium libere poterat, non ergo opus erat, ut prius, quam nouum conderet testamentum, reuocaret verbis solennibus prius conditum, sed ipso facto rumpebatur, simulac noua testatio facta. Quid itaque obstat, quominus dicamus, prius coniugium per posterius esse sublatum. Cum enim Lex tantum vnā habere coniugem permittat, neque diuortia improbet, facile posset concludi, celebratis secundis nuptiis indicare voluisse maritum, nolle se amplius cum priore viuere coniuge, sed quasi repudiare eandem alia superinducta. Neque enim, si a solennibus repudiorum abstinemus, in iis aliud substantiale deprehenditur, quam voluntatis immutatio, quae ex posterioribus nuptiis celebratis recte conici potest.

§. XII.

Sed sane hanc dubitandi rationem nunquam probem. Quamuis enim concedam, testamentum per posterius infirmari; tamen

ramen hoc ad connubia deducere, valde a rationibus iuris abhorre videtur. Causa enim, quae hoc ius in testamentis posuit, haec esse videtur. Primis enim temporibus testamenta condi solebant in populi comitiis lege super patrimonium privari civis lata, quare et Decemviri in sua lege vsi sunt vocabulo LEGASSIT, id est, legem tulerit. Ipsi vero Decemviri, quod et naturae legum in ciuitate latarum conueniebat maxime, sanxerant: QVOD POSTREMVM POPVLVS IVSSIT, ID RATVM ESTO, seu quod postea dictum est: *lex posterior derogat priori*. Mirum itaque non videbatur, testamentum prius tanquam legem priorem posse tolli ei que derogari noua lege lata, seu testamento posteriori. Neque deest causa, cur ambulatoria sit hominis voluntas circa ea quae in testamento disposita. Fert enim paterfamilias de bonis suis atque patrimonio legem, quae non statim vim obrinet, a quo lex lata est, sed ab eo demum tempore, quo testator mortuus atque vltima eius voluntas ab heredibus voluntariis vel cretione, vel aditione, vel etiam pro herede gestione agnita, aut heredes sui a Praetore abstinendi beneficium non obtinuerunt. Quousque ergo viuit testator atque lata eius lex nondum obligat, recte habebit voluntatem liberam eamque ambulatoriam. Neque metuendum est, quoniam testamento mutato priori in acquisito iure perfecto laedi; nemo enim ante testatoris obitum quidquam ex testamento iuris habet, sed saltem spem, quae demum in ius perfectum abit, si testator moriatur testamento non infirmato. At! quid haec priuata nomothesia ad conuentionem connubialem? Nulla hic legislatio, nulla spes, sed perfecta iura, perfectaeque obli-

C

gatio-

gationes, quae inter coniuges contrahuntur: Hinc nunquam adfirmari poterit, prius matrimonium per posterius infirmari.

§. XIII.

Dein, cum semper Romanis regula fuit, ut eodem modo, quo contracta esset, obligatio itidem solueretur, supra iam de modis, quibus connubia soluebantur, disputauimus. Hinc confarreatione contractum matrimonium diffarreatione tantum, cöemptum vero seu mancipatione contractum remancipatione soluendum erat. Quod usucapione vero contractum, nec elapso anno, quo apud maritum fuerat, usurpatione sublatum, alias repudio adhibito, de quo supra. Neque vero nouo contracto matrimonio, priori non soluto legitime, diuortium factum haberi poterat. Nam in posteriori contrahendo coniugio neque ritus diffarreationis, neque remancipationis inest, neque ritus, quos repudium exigebat, ut eodem modo solueretur coniugium prius, quo erat contractum adhibiti. Bigamus ergo habendus, qui priori non repudiata, secundam duxerat uxorem, quippe prius non solutum et posterius contractum.

Dein, quamuis recte monet HEINECCIUS in *Antiquit. Roman. Adpend. ad Libr. I. §. XXXXV.* frequentissima Romae fuisse diuortia et quidem ob leuissimas causas neque amplius eas causas tantum adhibitas, quas decemuiri determinauerant legibus suis, sed ob inanem adeo suspicionem; tamen alleganda erat causa aliqua, cur repudiaret. Docent exempla apud VALERIVM *Maximum in Memorab. L. V. Cap. VI.* At si priore
non

non repudiata, posterior ducatur vxor, nulla est causae allegatio, hinc nullum repudium praesumendum. Et cum leges Polygamiam reprobarent, factum demum est, vt delictis adnumerata sit bigamia, vt apparet ex *L. 18. C. ad L. Iul. de adult. et ex IUSTINIANI Novell. CXVII. Cap. 11.*

§. XIII.

Iam ad speciem a *Cicerone* relatam apud *Centumuiros* agitatum. Vxorem quis praegnantem in prouincia reliquerat, Romaque alteram duxerat, neque priori nuntium remiserat. Vix Cicero vxorem nominasset, nisi in manum mariti conuenisset, perinde vtrum confarreatione, an cöemptione, aut vsu. Erat ergo legitimum connubium, quod nuntio non remisso non solum, sed adhuc persistebat. Non poterat itaque durante adhuc coniugio priori, legitime aliam habere coniugem seu vxorem. Quare si de facto secundam duceret vxorem, nunquam effici poterat, vt ea, priore non repudiata, esset legitima, vt in manum mariti conueniret, vt connubium existeret, quod vnam tantum vxorem habere liceret. Nullum ergo verum existeret cum secunda coniuge matrimonium ciuibus Romanis proprium. Quapropter licet posterior confarreata sit aut cöemptione vxor facta aut adeo vsucapta; tamen vera vxor non erat, neque sacrorum familiaeque iurium mariti particeps facta.

§. XV.

Pergit Orator, mortuum postea intestatum esse illum ciuem, qui bigamiam celebrauerat, cui ex vtraque priori et poste-

riori coniuge filius natus erat, vterque sine dubio in hereditate paterna successurus tanquam suus. Controversia orta, an ex posteriori natus posset suus haberi et simul cum filio ex priori coniugio nato admitti tanquam suus in hereditate paterna. Nemo quidem ei, qui ex priori coniugio natus est, sunitatis ius negabit, quippe ex iusto matrimonio progenitus. An vero, qui ex posteriori natus suus dici possit, de eo adhuc lis esse potest. Si enim ad posteriorem coniunctionem respicimus, filio vix quidquam imputari potest, quod prius coniugium legitimo modo solutum non sit, quo posterius iure fuisset validum. Accessit ad posterius coniugium absque dubio solemnitas civilis, quae eum ex iusto habito matrimonio progenitum exhibet; iudico ex verbis CICERONIS *de Orat. c. l. cum quaereretur de duobus civium capitibus et de puero, qui ex posteriore natus erat, et de eius matre.* Sine dubio status familiae subintelligendus videtur, de hoc enim in illo iudicio disceptabatur. At si ad ipsam causam respicimus, facile patet, ex posteriori coniugio natum puerum legitimum haberi non posse. Il enim tantum iusti seu legitimi liberi et sui dicebantur, qui ex iusto matrimonio progeniti erant: iam illud matrimonium posterius nulla ratione iustum dici poterat, cum in iusto matrimonio binas simul habere coniuges haud liceret et prius matrimonium legitimo modo solutum haud fuerat: Ipsemet CICERO *c. l. hoc innuit verbis: certis quibusdam verbis, non novis nuptiis, fieri cum superiori diuertium.* Non ergo ex posteriori coniugio procreatus suus esse poterat, cum posterius coniugium iustum haud esset, legitimi vero liberi, qui sui erant ex iusto coniugio progeniti esse debebant. Equidem poterat
 filius

filius ex secundo seu posteriori coniugio progenitus haberi legitimus, quo usque ignorabatur, patrem adhuc prioris coniugii vinculo esse nexum. Sed sicut huius putatiui matrimonii effectus tantum eousque existere poterat, quousque iusta illa ignorantia durabat, facile patet, depulso errore et ignorantia posteriorem coniugem neque legitimam haberi posse, neque filium ex ea progenitum legitimum atque suum, cum ipsum posterioris matrimonium legitimum haud posset iudicari.

§. XVI.

Ex his argumentis facile ea potest deduci quaestio, an utriusque filii ad successionem ab intestato admittendi. De eo, qui ex priori legitime contracto matrimonio progenitus erat, nihil est, quod moueamus. Hunc enim suum esse, hunc quasi a natura heredem esse ab intestato constitutum, ipsa iuris auctoritas adfirmat. At de filio ex posteriori coniugio progenito omnino aliter videtur esse sentiendum. Cum nim ob vitium posterioris matrimonii nec legitimus, nec suus haberi posset, potius naturalibus esset liberis annumerandus, quod et CICERONIS *s. l.* verba monstrant: *in concubinae locum duceretur*; naturales vero ab intestato nunquam succederent, nisi forsan nouo iure in sextante cum matre diuidenda, ut est in IVSTINIANI *Novell. LXXXVIII. Cap. XII.* quae tamen successio tunc demum obtinebat, si neque proles legitima, neque coniux defuncti superstes esset, et in nostra, quam ex *Cicerone* dedimus specie et legitima proles et vxor adesset superstes, etiamsi ex nouiori

nouiori iure res decidenda veniat, intestati successioni locus haud fuisset.

§. XVII.

At vrgeo adhuc iustam ignorantiam filii, cui patris factum haud imputari poterat. Fac putatiuum matrimonium inter duas personas sanguinis proximitate iunctas contractum fuisse, quod incestuosum dicendum, quae tamen vtraeque consanguinitatis vinculum ignorabant. Fac procreatos esse ex illo incestuoso per ignorantiam contracto coniugio liberos, postea, depulsa ignorantia, matrimonio pro nullo declarato, vulgo liberis legitimorum iura haud negantur, idque ex causa, quod nec parentibus nec liberis quidquam imputari posset, qui versati fuerant in ignorantia facti alieni, quod ignorari poterat. Quid vero in nostra specie et posteriori coniugi, et filio ex ea progenito imputandum? Cur his, qui innocentes sunt, iura ex legitimo coniugio negemus? Sed nec ex hoc argumento legitimam successionem filio tribuam. Pater enim, qui in dolo versabatur, quique sciebat, se adhuc viuere in coniugio, nouam coniugem superinducturus, neque legitimam procreare poterat sobolem, neque in procreatam sobolem sibi acquirere potestatem patriam. Vbi vero pater incapax erat acquirendae patriae potestatis ibi nec iusta proles procreari, nec ex procreatione ab intestato ius succedendi in procreatum a patre generatione transferri. Verissimum itaque manet, ex posteriori coniugio, quod legitimum haberi non poterat, cum prius solutum haud esset, nunquam ad intestati successionem filium posse admitti. Et quamquam

quam negari nequit, filium ex posteriori coniugio videri posse legitimum, cum nuptiae cum illius matre, ob eius iustam ignorantiam per externos ritus inirae essent, tamen magis hic videndum est, qualis re vera est, non vero, qualis videtur. Causa in eo quaerenda, quod, ubi in alterius tendit detrimentum, ad veritatem magis respiciendum. Quod si itaque eundem putare velimus legitimum, pars hereditatis per successorem intestatam eriperetur ei, qui haeres vnicus est, atque ad quem tota pertinet patris hereditas. Sed haec de stricto iure Romano.

§. XVIII.

Ne tamen inutiliter haec scripta videantur, ipsam hanc speciem ad nostros mores nostraque iura efformemus atque diiudicemus. Potest et apud nos contingere, vt quis, qui in alia prouincia domicilium habuerat atque coniugem relicta sua prouincia ad nos veniat atque fraudibus efficiat, vt, quasi caelebs adhuc esset, aliam feminam sibi desponsatam in matrimonium ducat. Eo mortuo, eadem contentio oriri potest, si forsan ex priori coniugio liberi adsint progeneri: Eadem controuersia, an posterior coniux legitima atque ex ea procreati liberi iusti sint habendi. Satis manifesti iuris est, nostratibus bigamiam esse prohibitam eamque adeo inter delicta capitalia relatum. Romanum quidem ius delictis demum adnumerauit bigamiam, sed praeter infamiae poenam atque stupri, atrociolem haud statuisse videtur. Patet ex Rescripto VALERIANI et GALLIENI AA. ad petita Theodora dato in L. 13. C. ad L. Iul. de adult. Verba sunt: *Eum, qui duas simul habuit uxores, sine dubitatione*

coni-

comitatur infamia. In ea namque re non iuris effectus, quo ciues nostri matrimonia contrahere plura prohibentur: sed animi destinatio cogitatur. Veruntamen ei, qui te fido caelibatu, cum aliam matremfamilias in prouincia reliquisset, sollicitauit ad nuptias: etiam crimen stupri a quo tu remota es, quod uxorem te esse credebas, ab accusatore legitimo solenniter inferetur. Caeterum res tuas omnes, quas ab eo interceptas matrimonii simulatione deploras, restitui tibi omni exactionis instantia impetrabis a Reſore prouinciae. Nam ea quidem, quae se tibi ut sponsae daturum promisit, quomodo repetere cum effectu potes quasi sponsa? Sed determinauit magis NEMESIS Carolina Art. CXXI. hoc crimen. Verba legis haec sunt: So ein Ehemann ein ander Weib, oder ein Eheweib einen andern Mann, in Gestalt der heil. Ehe, bey Leben der ersten Ehegesellen nimmt, welche Uebelthat dann auch ein Ehebruch und größer denn dasselbige Laster ist: Und wiewohl die Kayserl. Rechte auf solche Uebelthat kein Straff an Leben setzen: So wollen wir doch, welcher solches Laster betrüglicher Weis mit Wissen und Willen, Ursach gibt und vollbringet, daß die nicht weniger dann die Ehebrüchigen, peinlich gestrafft werden sollen. Confirmauit hanc Nemeseos dispositionem ius Saxonicum Electorale in CONSTIT. XX. P. IIII. Quare si bigamia contracta, delictum utique commissum. At quamuis haec in se vera, tamen cum delictum consistat in actu dolo commissio, recte distinguunt iura inter eum, qui bigamus dolo factus, interque eum qui ex ignorantia bigamiam commisit. Ille saltem delinquens habendus, non aequae alter coniux, qui ex ignorantia bigamus factus. Distinguunt quidem, utrum culpa aliqua concurrat cum ignorantia, quod parum curiosus fuerat in perquirenda conditione

tione alterius partis, an vero in eius conditione perquirenda omnem impenderit diligentiam. Posteriori specie immunem a poena tunc pronunciant, si cum bigamo non concubuit, sed si concubuerat, et priori specie, ubi simul negligentiam commiserat, arbitrarie cöercendum censent. Cedo utique, eum, qui concubuit, si ante contractum matrimonium factum sit, ob anticipatum cöercendum; at si post adhibitam copulam, ignorans coniugem esse digamum, immunis ab omni poena pronuncian- dus erit, quod et adfirmat *All. Const. Sax.* Quae enim pars ob ignorantiam innocens, id agit, ad quod agendum, sibi ius esse autumat, quo iure eundem habebimus delinquentem, ut poenam, quamvis extraordinariam imponamus.

§. XVIII.

Quamvis vero coniux innocens sit atque a poena immu- nis pronuncietur; tamen nunquam adfirmari poterit, eandem veram esse coniugem, atque ex sua persona legitimum habend- um coniugium. Patet ex hoc, quod ob prohibitam bigami- am, simulac experta sit, maritum esse bigamum, amplius cum eo vivere absque crimine nequeat. Concludo itaque, nun- quam posteriorem coniugem vixisse in iusto matrimonio, sed statim ab eo tempore, quo contractum, nullum habendum. At hoc maxime a iuris Romani rationibus hodie diuersum erit, videlicet nullum etiam fore posterius matrimonium, quamvis repudiau- erit priorem coniugem. Romanis repudia licita priuata auctoritate, contra, neque si consensu inuicem vinculum matri-
D monii

monii tollerent coniuges, vel maritus sese de repudianda coniuge declaret, neutro modo a priori coniugio solutus videbitur. Non enim permittunt leges, ut priuata autoritate coniugia soluantur, quae publica seu ecclesiae autoritate contracta. Cum enim diuortia hodie ex iustis tantum causis fieri debeant, causae vero cognoscendae prius, neque vtriusque coniugis consensum bonum in vinculi solutionem, quod tamen olim Christianis permissum fuisse apparet ex MARCVLEI *form* admittunt, cognitione iudicis siue sit ecclesiasticus, quod apud nos in Germania necessarium, siue secularis, cui in Gallia adhuc competere cognitionem diuortiorum adfirmat HERICOVRT *Les Loix eccléf. dans leurs ord. natur. p. 427.* Diuortia tantum fiant necesse est. Quod si ergo neque diuortii causa a iudice competente cognita, neque decretum super diuortium datum, adhuc continuat matrimonium. Quare et bigamus puniendus, qui posterius matrimonium contraxit, postquam priorem coniugem, vel consentientem dimiserat, vel repudium priuata autoritate dederat. Posterius tunc contractum coniugium nullum erit, licet coniux alter innocens fuerit.

§. XX.

Cum itaque legitimum posterius coniugium non sit, impotius ab initio nullum, sequitur, si ex posteriori coniugio proles enata sit, nunquam eandem legitimam haberi posse. Ea enim proles tantum legitima est, quae ex iusto coniugio progenerita. Neque innocentia matris, quae prius ignorauerat maris
adhuc

adhuc existens coniugium, quidquam efficere potest, ut propterea proles iustior efficiatur. Et quo demum modo illud coniugii vinculum, licet copula sacerdotalis ad praescriptum legis adhibita, iustum dici posset, quum adhuc in coniugio maritus viuat, cui nouum matrimonium iuste contrahere non licet, nisi priori iuste soluto.

§. XXI.

At quid! Si fingamus, Titium, qui in extranea prouincia adhuc superstitem habet coniugem, in alia posterius celebrare coniugium. Postea antequam Titius decedit, prior coniux moritur, ut sic desinat esse bigamus; quaeritur, an posterius coniugium validum efficiatur, atque ex eo progeniti liberi vel legitimi generentur, vel generati legitimentur. Si verum, quod coniugium posterius ob vitium bigamiae nullum, forsan ex canone, *quod ab initio nullum, tractu temporis non conualescit*, iudicari potest, morte prioris coniugis posterius nullum, validum non futurum coniugium. Praeterea sola prioris coniugis mors efficere nequit, ut bigamiae crimen commissum non sit. Sed quamuis vtraeque rationes in se verae, tamen putem, defendi posse, posterius coniugium morte prioris vxoris legitimum fieri, si posterior coniux innocens et in iusta ignorantia versetur. Est quidem verum, factum infectum fieri non posse, et bigamum illum dolosum, qui sciens, prius coniugium solutum non esse, posterius contrahit, a delicto commissio non liberari, nisi praescriptio accedat, de qua *Christ. THOMASIVS* diff. *de praescriptione*

tionem bigamiae, at morte tamen prioris coniugis non amplius erit bigamus seu posterius coniugium bigamia amplius haberi non potest. Praeterea, cum posterius matrimonium legitimis solennitatibus contractum, ea vero causa, quae effectus legitimae coniunctionis impediēbat, morte prioris coniugis sublata, posteriori vero coniugi aequae ac liberis ab ea procreatis nihil imputari potest, dubium non est, quin alterum coniugium ob favorem innocentis coniugis atque liberorum legitimum efficiatur; cessante enim causa, quae iustitiam coniunctionis impediēbat, cesset necesse est effectus impedimenti, et sic iusta erit coniunctio. Neque ea Catoniana regula, quae ad ultimas voluntates excogitata, ad hanc iuris speciem applicari potest. Matrimonium vi contractum ab initio nullum, conualefcit, si vis et coactio cesset, superueniente spontaneo concubitu.

§. XXII.

Ex his ergo facillime concludi potest, quid de successione liberorum ex posteriori coniugio progenitorum statuendum; si enim adhuc durat bigamia, mortuo patre, is, qui ex posteriori coniugio natus est, quod legitimus suusque dici non potest, imo magis ob nullitatem posterioris coniugii naturalis vel illegitimus habendus, ad intestati successionem cum eo, qui ex priori coniugio progenitus, quique legitimus, admitti nequit. At in altera specie, quam paragrapho antecedenti dedimus, aliter sentiendum. Cum enim priori sublato coniugio, posterius ob cessans impedimentum iustum efficitur, iique liberi, vel si iam
nati,

nati, legitimetur, vel si postea nascantur, statim legitimi sint; recte adfirmandum, si postea pater, qui bigamus fuerat, moriatur, eos qui ex posteriori coniugio procreati, cum iis, qui ex priori geniti erant, ad intestati successionem in demortui patris bonis admittendos. Neque opus, ut a morte prioris coniugis tempus praescriptionis obseruetur. Praescriptio enim ad bigamiae poenam tollendam statuta, non vero, ut posterius coniugium confirmetur.

§. XXIII.

Tandem adhuc aliam speciem dabimus. Sit ipse Titius, qui coniugium absens in extranea prouincia contraxerat, quod omnino nullum erat ob gradus prohibitionem, quum ipse Titius aequae ac coniux ignorarent, se sanguine ita esse coniunctos, ut licitum inter eos matrimonium contrahi non possit. Post in alia prouincia aliam superduxit coniugem Titius, cum qua ipsi nulla est prohibiti matrimonii causa. Ex utroque coniugio priori et posteriori liberi procreati. Moritur Titius atque apparet, prius coniugium fuisse incestuosum et ob eam causam nullum, quaeritur: an ex utroque coniugio progeniti liberi ad successionem admittendi. Si Titio eiusque coniugi incestus fuisset cognitus, liberi vere incestuosi progeniti ob legis prohibitionem in *NOVELL. LXXXVIII. Cap. XV.* nunquam succedunt. At si fuerit putatiuum, cum iustum quidem putatum sit, posterius vero iniustum omnino ex eo dici nequit, quod prius iustum vero non fuerat, quamuis ob ignorantiam iustum


haberetur, sicque posteriori matrimonio impedimento haud esse poterat, et magis hic ad id respiciendum, quod est in veritate, quam quod in opinione, putem ex utroque coniugio liberos progenitos patri succedere. Ex priori coniugio progeniti succedunt, quod ab utroque parente ignorante sanguinis coniunctionem procreati tanquam legitimi, ex posteriori progenitis successio neganda non erit, quod ob incestuosam coniunctionem posterius iniustum dici non poterat.

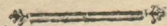


PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
RESPONDENTI

S. D. P.

P R A E S E S.

 Cum in eo esses, VIR DOCTISSIME, ut diligentiae TVAE
atque studiorum, quorum et ego testis fui, qui meas
scholas frequentasti, publice rationes redderes, obtulisti mihi libellum
abs TE bene et docte conscriptum. Legi, neque, quod mutarem, habui.
Eo libentius vero Moderatoris ac Praefidis officium suscepi, quo certius
sperabam, fore, ut TVAS, quas exhibuisti observationes, non minori
elegantia atque doctrina sis defensurus. Gratulor itaque ex pia mente
elegantiam doctrinae, ingenii acumen, iudicii excellentiam. Praecor
praeterea diuinum Numen, velit TVA beare studia dignisque TVA di-
ligentia atque doctrina praemiis ornare atque cumulare. Sicuti vero
non dubito, quin pia mea vota pondus sint habitura, ita TE rogo, ut
me perpetuo ames, qui TE amare nunquam desinam. Vale. Scrib-
ham Lipsiae d. VII. August. CIOIOGGLXXVI.



RESONANTIA
SPECTROSCOPICAE



Leipzig, Diss., 1776 A-G



f
TA-70L

nur 34 Stk. bisher verkauft

VD
18





048

1776, 10.

DISSERTATIO IVRIS CIVILIS
DE
MATRIMONIO
CVM
SECUNDA CONIVGE CONTRACTO
PRIORE NON REPVDIATA



QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS GRATIA
PRAESIDE
CHRISTIANO HENRICO BREVNING
I. V. D. PROF. PVBL. ORDIN. IVR. NAT. ET GENT. ET SOCIETAT.
LITERAR. DVISBVRG. SOCIO.

IN AVDITORIO IVRIDICO

A. D. VII. AVGVST. A. R. S. C1D1DCCLXXVI.

DEFENDET
AVCTOR ET RESPONDENS
IOANNES GABRIEL BERNARDVS BÜSCHEL
LIPSIENSIS

LIPSIÆ
EX OFFICINA BÜSCHELIA.

048

